

**Prawo upadłościowe.
Prawo restrukturyzacyjne.
Komentarz z Aneksem
omawiającym ustawy
o udzielaniu pomocy
publicznej w celu
ratowania lub
restrukturyzacji
przedsiębiorców**

Wydanie 12.

1. Prawo upadłościowe¹

z dnia 28 lutego 2003 r. (Dz.U. Nr 60, poz. 535)

Tekst jednolity z dnia 22 lutego 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 498)²

(zm.: Dz.U. 2018, poz. 398; 2019, poz. 55, poz. 912, poz. 1495, poz. 1655, poz. 1802, poz. 2089, poz. 2217;
Druk sejmowy Nr 239)

---

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy 2001/17/WE z dnia 19 marca 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji zakładów ubezpieczeń (Dz.Urz. WE L 110 z 20.04.2001);
- 2) dyrektywy 2001/24/WE z dnia 4 kwietnia 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji instytucji kredytowych (Dz.Urz. WE L 125 z 05.05.2001).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie – z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej – dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

² Tekst jednolity ogłoszono dnia 15.03.2019 r.

Część pierwsza. Przepisy ogólne o postępowaniu upadłościowym i jego skutkach

Tytuł I. Przepisy ogólne

Dział I. Przepisy wstępne

Art. 1. [Zakres ustawy]

1. Ustawa reguluje:

- 1) zasady wspólnego dochodzenia roszczeń wierzycieli od niewypłacalnych dłużników będących przedsiębiorcami;
- 2) zasady dochodzenia roszczeń od niewypłacalnych dłużników będących osobami fizycznymi nieprowadzącymi działalności gospodarczej;
- 3) skutki ogłoszenia upadłości;
- 4) zasady umarzania zobowiązań upadłego będącego osobą fizyczną.
- 5) (*uchylony*)

2. Przepisy ustawy stosuje się również do innych podmiotów określonych w ustawie.

Literatura: *R. Adamus*, Zarys historii źródeł prawa upadłościowego w Polsce, Jurysta 2009, Nr 7; *D. Altman*, Czy może być ogłoszona upadłość dłużnika mającego jednego wierzyciela, PPC 1935, Nr 24; *J. Brol*, Podstawowe kierunki zmian w postępowaniu upadłościowym, PPH 2003, Nr 8; *W. Broniewicz*, Podmiotowa przesłanka upadłości według prawa włoskiego i polskiego (w związku z artykułem *A. Szewca*), PiP 1992, Nr 9; *Z. Fenichel*, Ogłoszenie oraz umorzenie upadłości przy jednym wierzycielu, PPH 1936, Nr 8; *B. Frączek*, Cele polskiego postępowania upadłościowego w świetle prawa europejskiego, Pr.Sp. 2001, Nr 9; *A. Harla*, Zdolność upadłościowa w świetle noweli z 24.2.1990 r., Pal. 1991; *P. Janda*, Zaspokojenie roszczeń wierzycieli jako cel postępowania upadłościowego, PiP 2005, Nr 10; *P. Kaczmarek*, Zdolność sądowa jako problem teorii prawa, Kraków 2006; *K. Korzan*, Charakterystyka podmiotów gospodarczych podlegających upadłości (zdolność upadłościowa), PPH 1993, Nr 7–8; *J. Kruczałak-Jankowska*, Niewypłacalność stowarzyszenia w prawie polskim, GSP 2015, Nr 1; *P. Nazarewicz*, Ogłoszenie upadłości podmiotu gospodarczego posiadającego tylko jednego wierzyciela, PPH 1997, Nr 8; *J. Nowacki*, Odpowiednie stosowanie przepisów prawa, PiP 1964, Nr 3; *J. Petraniuk*, Upadłość i jej podstawy, PPH 2003, Nr 12; *A. Pokora*, Zdolność upadłościowa, PPH 1998 Nr 2; *M. Przychodzki, K. Sądzińska*, Brak zdolności upadłościowej osób prawa publicznego, PPH 2006, Nr 4, Nr 2; *P. Skorupa*, Ogłoszenie upadłości przedsiębiorcy w świetle znowelizowanych przepisów Prawa upadłościowego, Pr.Sp. 1998, Nr 1; *B. Stelmachowski*, Prawo upadłościowe Ziem Zachodnich, Poznań 1932; *A. Szewc*, Status przedsiębiorcy („kupca”) jako podmiotowa przesłanka upadłości w prawie włoskim, PiP 1992, Nr 5; *tenże*, Zdolność upadłościowa w prawie polskim, R.Pr. 1994, Nr 5; *S. Tkacz*, O zintegrowanej koncepcji zasad prawa w polskim prawoznawstwie. Od dogmatyki do teorii, Toruń 2014; *A. Torbus*, Ogłoszenie upadłości przy jednym wierzycielu, Pr.Sp. 1995, Nr 10; *A. Witosz*, Klauzula rebus sic stantibus w prawie upadłościowym i naprawczym, PPH 2006, Nr 1; *W. Wołodkiewicz, M. Zabłocka*, Prawo rzymskie. Instytucje, Warszawa 2001; *J. Wróblewski*, Prawo obowiązujące a ogólne zasady prawa, ZNUŁ 1965, Nr 42; *C. Żuławska*, Zasady prawa gospodarczego prywatnego, Warszawa 2007.

Spis treści

	Nb		Nb
I. Wprowadzenie	1–7	3. Upadłość określonych ustawowo typów podmiotów	3
1. Podmiotowy zakres upadłości	1	4. Upadłość „podmiotu gospodarczego”	4
2. Upadłość „kupiecka”	2		

Art. 1 Nb 1

5. Osoba fizyczna i osoba prawna jako „podmiot gospodarczy”	5
6. Jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej jako „podmiot gospodarczy”	6
7. Upadłość „przedsiębiorcy”	7

II. Podmiotowe i przedmiotowe aspekty postępowania upadłościowego	8–13
1. Pojęcie zdolności upadłościowej	8

1. Prawo upadłościowe

2. Upadłość „konsumencka”	9
3. Upadłość podmiotów niebędących „przedsiębiorcami” lub „konsumentami”	10
4. Upadłość jako wspólne dochodzenie roszczeń	11
5. Przedmiotowy zakres postępowania upadłościowego	12
6. Przesłanki upadłości konsumenckiej	13

I. Wprowadzenie

1 1. Podmiotowy zakres upadłości. Obecny kształt przepisu art. 1 ustalony został ustawą z 5.12.2008 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 234, poz. 1572), następnie ustawą z 29.8.2014 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1306), a ostatnio ustawą z 15.5.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 243 ze zm.). Pierwsza z tych ustaw, która weszła w życie 31.3.2009 r. (art. 3 ustawy w zw. z art. 112 KC), wprowadziła do polskiego porządku prawnego **instytucję tzw. upadłości konsumenckiej**, orzekanej w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących w ogóle działalności gospodarczej lub zawodowej, a więc osób niebędących „przedsiębiorcami” (co do znaczenia tych pojęć i delimitacji związanych z nimi trybów postępowania upadłościowego zob. szczegółowe uwagi zamieszczone pod Nb 8–10). Druga ustawa, która weszła w życie 31.12.2014 r. (art. 6 ustawy w zw. z art. 112 KC), dokonała przede wszystkim gruntownych zmian w instytucji **upadłości konsumenckiej**, ze względów ujętych – w skrócie – jak następuje: „(...) Wprowadzone w 2008 r. przepisy o upadłości konsumenckiej nie spełniły stawianych im zadań. Główną przyczyną ich nieefektywności stały się bariery w dostępie do oddłużenia, skutkujące bardzo małą liczbą wszczynanych postępowań upadłościowych wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (...). Do głównych barier w dostępie do oddłużenia należy zaliczyć:

- 1) wąskie przesłanki ogłoszenia upadłości, ograniczające tę możliwość do dłużników, których niewypłacalność powstała wskutek wyjątkowych i niezależnych od dłużnika okoliczności;
- 2) barierę kosztów postępowania, wynikającą ze stosowania w upadłości konsumenckiej art. 13 i 361 PrUpN, **co skutkuje oddaleniem** wniosku o oddalenie upadłości albo umorzeniem postępowania, gdy dłużnik nie posiada majątku na pokrycie kosztów postępowania. Budzi to wątpliwości konstytucyjne, gdyż uzależnia dostęp do możliwości oddłużenia od kryterium czysto majątkowego;
- 3) rygorystyczne przepisy przewidujące obligatoryjne umorzenie postępowania w razie wymienionych w ustawie uchybień dłużnika jego obowiązkom, niezależnie od istotności danego uchybienia i stopnia pokrzywdzenia wierzycieli.

Zasadniczym celem projektu ustawy jest redukcja albo całkowite usunięcie powyższych barier w dostępie do oddłużenia, z uwzględnieniem jednakże słusznego interesów wierzycieli. Pomimo złagodzenia przesłanek ogłoszenia upadłości, zachowane zostaje podstawowe założenie przepisów o upadłości konsumenckiej polegające na zapobieganiu lekkomyślnemu zadłużaniu się przez dłużników, liczących na łatwe i szybkie uniknięcie odpowiedzialności dzięki ogłoszeniu upadłości. Dlatego oddłużenie zostaje wykluczone w przypadku niewypłacalności, do której dłużnik doprowadził umyślnie albo wskutek rażącego niedbalstwa; zachowana też zostaje struktura postępowania, obejmująca w pierwszej kolejności likwidację majątku dłużnika (**za wyjątkiem** przypadku, w którym wierzyciele zgodzą się na zawarcie układu), a następnie trwający do 36 miesięcy, z możliwością przedłużenia o kolejne 18 miesięcy, okres wykonywania planu spłaty wierzycieli, w którym dłużnik będzie obowiązany do podjęcia istotnych wysiłków w celu zaspokojenia wierzycieli w maksymalnym możliwym stopniu” (zob. Uzasadnienie projektu ustawy – Druk sejmowy Nr 2265, s. 1 i 2; uwaga: w przytoczonym fragmencie „Uzasadnienia” poprawiono interpunkcję celem polepszenia jego komunikatywności, nie zmieniono natomiast brzmienia tekstu, pozostawiając w nim m.in. rażąco niepoprawne wyrażenie „za wyjątkiem”).

Ostatnia z wymienionych ustaw, która w zasadniczej swej części weszła w życie 1.1.2016 r. (art. 456 pkt 1–3 ustawy), zmieniła w znacznym zakresie dotychczasowy model postępowania upadłościowego, tak w stosunku do podmiotów mających status przedsiębiorcy, jak i do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej lub zawodowej (szerzej o tym w wyjaśnieniach do poszczególnych przepisów PrUp). Ustawa ta uchyliła ponadto przepisy części czwartej regulujące „postępowanie naprawcze w razie zagrożenia niewypłacalnością”, w związku z czym dla ustawy z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze przyjęto nazwę Prawo upadłościowe (PrUp) (art. 428 pkt 1 i art. 270).

2. **Upadłość „kupiecka”**. W swoim pierwotnym ujęciu polskie prawo upadłościowe tworzyło **2 system tzw. upadłości kupieckiej**, stosownie bowiem do treści *art. 1 PrUp1934* upadłość można było ogłosić tylko w stosunku do kupca. Rozwiązanie to zgodne było z założeniami ustawodawstwa francuskiego, stanowiło natomiast odejście od wzorów ordynacji konkursowej austriackiej i niemieckiej, wedle których upadłość – także pod względem podmiotowym – miała charakter ogólny (zob. w tej kwestii m.in. *O. Buber*, w: *Prawo*, s. 17).

Miarodajne dla oceny, czy określony podmiot jest kupcem i czy ze względu na ten jego charakter może on być uznany formalnie za upadłego, były kryteria ustanowione dla pojęcia kupca przez *Kodeks handlowy* (zob. *J. Korzonek*, w: *Komentarz*, t. I, s. 10). W myśl obowiązującego wówczas przepisu *art. 2 § 1 KH*, **kupcem był ten, kto we własnym imieniu prowadził przedsiębiorstwo zarobkowe („rozumiane funkcjonalnie, tzn. jako trwały, obliczony na zysk proceder gospodarczy”** – zob. *J. Szwaja*, w: *Komentarz KH*, t. I, s. 225), z tym jednak zastrzeżeniem – wynikającym z dalszych przepisów *Kodeksu handlowego* – że za takie przedsiębiorstwo nie było uważane gospodarstwo rolne, leśne, ogrodowe, hodowlane, rybne, łowieckie i pszczelarskie.

Również **wykonywanie „wolnego zawodu” nie było uważane za prowadzenie przedsiębiorstwa zarobkowego**. Do tzw. wolnych zawodów, z mocy przepisów szczególnych ówczesnie obowiązującego prawa przemysłowego, zaliczano adwokatów, notariuszy, inżynierów, akuszerki, geometrów, mierniczych, budowniczych (techników budowlanych), rzeczników patentowych, osoby prowadzące działalność artystyczną, wydawniczą i sprzedaż czasopism, lekarzy, farmaceutów, dentystów, sanitariuszy, masażyistów, jeżeli osoby te wykonywały tylko te zawody.

Kodeks handlowy wyróżniał kupców prowadzących przedsiębiorstwo zarobkowe w większym rozmiarze, tzw. kupców rejestrowych, którzy mieli obowiązek wpisać się do rejestru handlowego oraz drobnych kupców nierejestrowych. Kupcami rejestrowymi były jednak wszystkie spółki handlowe.

Zdolność upadłościową, czyli zdolność do tego, aby być postawionym w stan upadłości ze wszystkimi konsekwencjami, jakie z tym zdarzeniem wiąże *Prawo upadłościowe*, **miała osoba prawna będąca kupcem (zarówno rejestrowym, jak i nierejestrowym)**. Od tej zasady istniały tylko dwa wyjątki, a mianowicie nie można było ogłosić upadłości fundacji oraz osób prawnych prawa publicznego.

3. **Upadłość określonych ustawowo typów podmiotów**. Z dniem wejścia w życie *Kodeksu 3 cywilnego* (1.1.1965 r.) została uchylona – z mocy *art. VI § 1 PWKC* – większość przepisów Działu I Księgi pierwszej *Kodeksu handlowego*, w tym także *art. 2 i 4*. Wskutek tego określenie „kupiec” przestało być – na gruncie pozostawionych w mocy przepisów *Kodeksu handlowego* – terminem techniczno-prawnym. Usunięto również normatywną podstawę odróżnienia kupców rejestrowych od nierejestrowych. W rezultacie tych zmian dotychczasową upadłość kupiecką zastąpiono zasadą upadłości wyliczonej taksatywnie (zob. *K. Korzan*, *Charakterystyka podmiotów gospodarczych*, s. 8). Stosownie do owej zasady **upadłość można było ogłosić tylko w stosunku do takich podmiotów, które *expressis verbis* zostały wyposażone przez prawo w zdolność upadłościową**. Do kręgu tych podmiotów, które zachowały zdolność upadłościową, należały spółki jawne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne, później zaś uzyskały ją również przedsiębiorstwa państwowe (*art. 24 PPU i ustawa z 29.6.1983 r. o poprawie gospodarki przedsiębiorstwa państwowego oraz o jego upadłości, t.j. Dz.U. z 1986 r. Nr 8, poz. 46 ze zm.*), spółdzielnie (*art. 130 PrSpółdz*) oraz banki (*art. 104–115 PrBank 1989*).

4. **Upadłość „podmiotu gospodarczego”**. Sytuacja uległa diametralnej zmianie z chwilą **4** wejścia w życie ustawy z 24.2.1990 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej –

Prawo upadłościowe (Dz.U. Nr 14, poz. 87). Ustawodawca w art. 1 tego prawa **związał zdolność upadłościową „z podmiotem gospodarczym”**, rezygnując jednocześnie z zasady upadłości wyliczonej taksatywnie.

Termin „podmiot gospodarczy” został przyjęty w kilku wcześniejszych aktach prawnych, tj. w *ustawie z 23.12.1988 r. o działalności gospodarczej* (Dz.U. Nr 41, poz. 324 ze zm.), w *ustawie z 6.7.1982 r. o zasadach prowadzenia na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości przez zagraniczne osoby prawne i fizyczne* (t.j. Dz.U. z 1989 r. Nr 27, poz. 148 ze zm.) oraz w *ustawie z 23.12.1988 r. o działalności gospodarczej z udziałem podmiotów zagranicznych* (Dz.U. Nr 41, poz. 325 ze zm.), uchylonej nieobowiązującej już także (od 1.4.2002 r.) *ustawą z 14.6.1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym* (t.j. Dz.U. z 1997 r. Nr 26, poz. 143 ze zm.).

Takie oznaczenie podmiotowego zakresu postępowania upadłościowego nasuwało uzasadnione wątpliwości co do jego jasności i precyzji; tym samym stanowiło przyczynę poważnych trudności interpretacyjnych. Sprawa byłaby bowiem jasna w razie identyfikacji podmiotowego zakresu postępowania upadłościowego z podmiotami gospodarczymi przewidzianymi przez przepisy, do których odsyłał *art. 1 § 1 PrUp1934* w brzmieniu nadanym mu przez nowelę z 24.2.1990 r. Stanowisko takie nie było jednak możliwe do zaakceptowania ze względu na to, że powołany przepis nie wymieniał w sposób enumeratywny wszystkich podmiotów gospodarczych posiadających zdolność upadłościową, czego potwierdzeniem był użyty w tym przepisie zwrot: „podmiotami gospodarczymi są w szczególności...”. Oznaczało to, że były również jeszcze inne podmioty mające zdolność upadłościową (zob. *K. Korzan*, Charakterystyka podmiotów gospodarczych, s. 9; *A. Pokora*, Zdolność, s. 27).

Zgodnie z *art. 2 ust. 2 DzGospU* podmiotem gospodarczym mogła być osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, utworzona zgodnie z przepisami prawa, jeżeli jej przedmiot działania obejmuje prowadzenie działalności gospodarczej. **Osoby te za podmiot gospodarczy mogły być uznane wtedy, gdy swą działalność gospodarczą prowadziły w celach zarobkowych, we własnym imieniu i na własny rachunek.** Wymaganie prowadzenia działalności gospodarczej we własnym imieniu nie wynikało wprawdzie wprost z ustawy, nawiązywano tu jednak do *art. 2 KH* (zob. Nb 3). Cel zarobkowy działalności gospodarczej wykluczał uznanie za nią takich czynności, których spełnianie z założenia nie powinno przynosić korzyści majątkowej, jak np. prowadzenie w lokalu stowarzyszenia bufetu z zamiarem sprzedaży w nim posiłków lub napojów po cenie kosztów własnych.

5. **Osoba fizyczna i osoba prawna jako „podmiot gospodarczy”.** W kontekście przepisów ustawy o działalności gospodarczej nie mogło ulegać wątpliwości, że **podmiotem gospodarczym może być każda osoba fizyczna.** Jedyne ograniczenie mogłoby wynikać z karnego wyroku skazującego na dodatkową karę, obejmującą zakaz prowadzenia określonej działalności (*argumentum a fortiori* z *art. 19 ust. 1 pkt 2 DzGospU*).

Co się tyczy osób prawnych, pod rządem przepisów Kodeksu cywilnego w brzmieniu obowiązującym do 1.10.1990 r. (por. zwłaszcza *art. 1 § 2*, *art. 33 § 1 pkt 6* oraz *art. 36*) **istniała poważna wątpliwość, czy podmiotem gospodarczym** w rozumieniu *art. 2 ust. 2 DzGospU* **może być każda osoba prawna**, a więc również taka, której „zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej”. W kwestii tej zarysowały się dwa poglądy.

Pierwszy z nich, uznający, że każda osoba prawna, która prowadzi działalność gospodarczą, powinna być w konsekwencji traktowana jako podmiot gospodarczy, uzasadniano wówczas (w 1990 r.) następująco: „Przytoczone przepisy Kodeksu cywilnego już nie obowiązują, według zaś *art. 6 Konstytucji* «Rzeczpospolita Polska gwarantuje swobodę działalności gospodarczej bez względu na formę własności, a ograniczenie tej swobody może nastąpić jedynie w ustawie» [wolność gospodarcza zagwarantowana jest obecnie w przepisach *art. 20 i 22 Konstytucji* z 2.4.1997 r., obowiązującej od 17.10.1997 r. – przyp. *S.G.*]. Ograniczenie takie ustanowiła np. *ustawa z 28.7.1990 r. o partiach politycznych* (Dz.U. Nr 54, poz. 312 ze zm.), która przyznając im atrybut osobowości prawnej, odebrała zarazem możliwość prowadzenia przez nie działalności gospodarczej w formach bezpośrednich, stanowiąc w *art. 6 ust. 2*, że «działalność gospodarcza może być prowadzona przez partię wyłącznie w formie spółdzielni i udziału w spółkach» [obecnie, zgodnie z *art. 24 ust. 3 PartPolitU*: partia polityczna nie może

prowadzić działalności gospodarczej – przyp. S.G.]. Co do innych natomiast osób prawnych, których zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, przepisy nie tylko nie ustanawiają zakazu prowadzenia tej działalności, lecz przeciwnie – wyraźnie ją przewidują. Przykładowo wymienić tu należy:

- 1) art. 12 ust. 1 ustawy z 8.10.1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 491), który stanowi, że: «Organizacje rolników mogą inicjować, organizować i prowadzić działalność gospodarczą i socjalną w zakresie określonym w statutach, na zasadach przewidzianych w odrębnych przepisach»;
- 2) art. 5 ust. 5 ustawy z 6.4.1984 r. o fundacjach (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1491), który stanowi, że: «Fundacja może prowadzić działalność gospodarczą w rozmiarach służących realizacji jej celów. Jeżeli fundacja ma prowadzić działalność gospodarczą, wartość środków majątkowych fundacji przeznaczonych na działalność gospodarczą nie może być mniejsza niż tysiąc złotych»;
- 3) art. 34 ustawy z 7.4.1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 713), stanowiący, że: «Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków»;
- 4) art. 9 ust. 2 ustawy z 8.3.1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 713), który stanowi, że: «Gmina oraz inna gminna osoba prawna może prowadzić działalność gospodarczą wykraczającą poza zadania o charakterze użyteczności publicznej wyłącznie w przypadkach określonych w odrębnej ustawie»;
- 5) art. 24 ust. 1 ustawy z 23.5.1991 r. o związkach zawodowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 263 ze zm.) stanowiący, że: «Dochód z działalności gospodarczej prowadzonej przez związki zawodowe służy realizacji ich zadań statutowych i nie może być przeznaczony do podziału pomiędzy ich członków».

Przytoczone przepisy nie limitują ani rozmiaru działalności gospodarczej (nie dotyczy to tylko fundacji), ani jej rodzajów; niektóre z nich wymagają tylko, by dochód z tej działalności przeznaczony był na realizację celów statutowych lub zaspokajanie potrzeb społecznych i nie był dzielony między członków. W kontekście wyrażonej wyżej zasady «wolności gospodarczej», wynikającej z art. 6 Konstytucji i art. 1 ustawy – Prawo działalności gospodarczej, pozwala to wysnuć wniosek, że osoby prawne, których ustawowo określonym celem nie jest prowadzenie działalności gospodarczej, mogą tę działalność prowadzić bez ograniczeń; stanowisko to jest zgodne z dyrektywą interpretacyjną, głoszącą, że przy wykładni obowiązujących przepisów wszelkie wątpliwości należy tłumaczyć *in favorem libertatis*” (zob. S. Gurgul, w: Komentarz, s. 17–19; por. także J. Broł, w: Prawo, s. 44–47, który wyraził identyczną konkluzję z nieco tylko odmiennym uzasadnieniem).

Według drugiego poglądu: „O charakterze danej instytucji czy czynności decydują cechy najważniejsze, w sposób typowy wyróżniające się. Nadawanie zaś cechom drugorzędnym takiego samego znaczenia zawsze prowadzi do niemożliwych do zaakceptowania definicji eklektycznych. Słuszność tego założenia przemawia na korzyść tezy, że **za podmiot gospodarczy można uznać tylko takie osoby prawne, które prowadzą działalność gospodarczą jako podstawowe (główne) zadanie**” (zob. K. Korzan, Charakterystyka podmiotów gospodarczych, s. 15).

6. Jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej jako „podmiot gospodarczy”. 6 Trzecią kategorię podmiotów gospodarczych stanowiły te jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, a utworzone zgodnie z przepisami prawa, których „przedmiot działania obejmuje prowadzenie działalności gospodarczej”. Określenie tego przedmiotu nie musiało być jednak dokonane w samych przepisach regulujących warunki tworzenia i funkcjonowania jednostek organizacyjnych, o których mowa; mogło wynikać także z aktu ich własnej woli wyrażonej w organizacyjnych aktach normatywnych, takich jak statut, regulamin itp. [zob. uchw. SN(7) z 10.1.1990 r., III CZP 97/89, OSNCp 1990, Nr 6, poz. 74].

Analizując tę kwestię, wyjaśniono jednocześnie, że „do omawianych podmiotów gospodarczych nie można zaliczyć wewnętrznych jednostek organizacyjnych osób prawnych, jednostki te bowiem – co z mocą należy podkreślić – nie istnieją niezależnie od macierzystych osób

i swą działalność gospodarczą prowadzą w imieniu i na rachunek osoby prawnej, której są częścią. Jednostkami takimi są w szczególności oddziały spółek prawa handlowego (*art. 25 i 36 KH*), jednostki wymienione w art. 7 ust. 4 ustawy z 25.9.1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych, wydziały uczelni (*art. 64 ust. 1 ustawy z 12.9.1990 r. o szkolnictwie wyższym*), a także te zakłady (oddziały) przedsiębiorstw państwowych i jednostek spółdzielczych, które sporządzają samodzielnie bilans i rachunek wyników i które, zgodnie z *art. 20 ust. 1 ustawy z 31.1.1989 r. o podatku dochodowym od osób prawnych*, są samodzielnymi podmiotami zobowiązań podatkowych” (zob. *S. Gurgul*, w: *Komentarz*, s. 19–20; por. także *K. Korzan*, *Charakterystyka podmiotów gospodarczych*, s. 12).

- 7 **7. Upadłość „przedsiębiorcy”**. Z dniem 21.10.1997 r. dokonana została w polskim porządku prawnym, w tym również w prawie upadłościowym i w prawie o postępowaniu układowym, **operacja zastąpienia w kilkudziesięciu ustawach terminu „podmiot gospodarczy” terminem „przedsiębiorca”** (zob. przepisy art. 12–99 ustawy z 20.8.1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym, Dz.U. Nr 121, poz. 770 ze zm.). Ostatecznie treść *art. 1 PrUp1934* została ukształtowana przez *art. 1 pkt 1 PrUpZm*, która zgodnie z jej *art. 7* weszła w życie 3.1.1998 r. W efekcie nie nastąpiła jednak zmiana aksjologicznych założeń polskiego systemu upadłości, w dalszym ciągu bowiem upadłość nie była – od strony podmiotowej – instytucją powszechną, lecz ograniczała się do określonej kategorii podmiotów, których wyróżnikiem, tak jak poprzednio przy podmiotach gospodarczych, było prowadzenie działalności gospodarczej. Warto tu nadmienić, że zastąpienie terminu „podmiot gospodarczy” terminem „przedsiębiorca” jeden z przedstawicieli doktryny uznał za zmianę „wysoce szkodliwą (...), niemającą jakiegokolwiek podtekstu koncepcyjnego i dlatego wymagającą redefiniowania pojęcia przedsiębiorcy w sposób zasadniczo zgodny z przedwojenną definicją Kodeksu handlowego” (zob. *PPH 1999*, Nr 2, wkładka: *Reforma prawa spółek handlowych. Sprawozdanie z konferencji*, Warszawa, 27.11.1998 r.).

II. Podmiotowe i przedmiotowe aspekty postępowania upadłościowego

- 8 **1. Pojęcie zdolności upadłościowej**. Kategoria „przedsiębiorcy”, recypowana przez przepisy Prawa upadłościowego z prawa cywilnego (zob. w szczególności *art. 43¹ KC*), stanowi obecnie tylko jedno z trzech źródeł tzw. zdolności upadłościowej, którą w języku prawniczym definiowano poprzednio jako „kwalifikację prawną pewnych osób fizycznych i struktur organizacyjnych, cechę przypisaną im przez ustawę, zależną od spełnienia przez nie określonych wymagań w postaci przynależności do grupy przedsiębiorców, a także powiązaną z określonym momentem czasowym; owa cecha sprawia, że wobec tych podmiotów może zostać wszczęte postępowanie upadłościowe, jest to więc bezwzględna, dodatnia przesłanka postępowania, określana mianem zdolności upadłościowej” (zob. *A. Pokora*, *Zdolność*, s. 31). **W języku prawnym termin „zdolność upadłościowa” nie występuje**, co stało się źródłem różnych wątpliwości, mających negatywny wpływ na praktykę sądową. Stan ten w swoisty sposób odzwierciedliło post. SN z 18.3.1993 r. (I CRN 121/92, *Legalis*), w którym wyrażono – oczywiście błędną – tezę, że: „Zdolność upadłościową można porównać do zdolności sądowej, tj. zdolności osoby fizycznej, prawnej, a także organizacji – dopuszczonych do działania na podstawie obowiązujących przepisów – do występowania w procesie jako strona (*art. 64 KPC*). Brak zdolności upadłościowej, podobnie jak brak zdolności sądowej, prowadzi do odrzucenia wniosku o ogłoszenie upadłości, zgodnie z treścią *art. 199 § 1 pkt 3 KPC* w zw. z *art. 68 PrUp1934*” (por. krytyka tego stanowiska pod Nb 3 do *art. 185*; obszernie o tym *J. Kruczalak-Jankowska*, w: *System PrHandl*, t. 6, 2016, s. 644–647).

Poczynając od 31.3.2009 r., **zdolność upadłościową w powyższym znaczeniu mają wszystkie osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej lub zawodowej, niemające zatem statusu „przedsiębiorcy”**. Osoby fizyczne, o których mowa, mieszczą się w kategorii pojęciowej „konsumenta” w rozumieniu przepisu *art. 22¹ KC*, nie mogą być jednak utożsamiane z klasą „konsumentów”, ponieważ klasa ta – w określonych okolicznościach – obejmuje również osoby fizyczne będące przedsiębiorcami. W kwestii tej należy podkreślić przede wszystkim, że terminy „działalność gospodarcza” i „działalność zawodowa” zamieszczone w treści *art. 22¹ KC* mają to samo znaczenie co identyczne pojęcia użyte w przepisie *art. 43¹ KC* dla wysłownienia

definicji „przedsiębiorca”. Zgodnie z powszechnym stanowiskiem doktryny oznacza to, że „konsumentem” *in casu* może być nie tylko taki „przedsiębiorca”, który dokonuje czynności prawnej (także jednostronnej) niezwiązanej w ogóle z jego działalnością gospodarczą lub zawodową, lecz także „przedsiębiorca”, który dokonuje czynności prawnej mającej tylko pośredni związek z tą działalnością. W tym kontekście warto zauważyć, że kwestie związane z wyodrębnieniem „czynności konsumenckich” spośród ogółu czynności prawnych dokonywanych przez „przedsiębiorcę” obrosły już bogatą literaturą (co do tego zob. w szczególności *M. Bednarek*, w: *System PrPryw*, t. 5, 2006, s. 577–581), na potrzeby jednak niniejszego komentarza szczegółowe rozważania w tym przedmiocie są zbędne.

Poczynione uwagi ewokują natomiast potrzebę rozważenia, w jakim trybie powinna być orzeczona upadłość, jeśli „przedsiębiorca” jest osobą fizyczną i jego wymagalne zobowiązania uzasadniające ogłoszenie upadłości (art. 10 i 11 PrUp) składają się wyłącznie z zobowiązań niezwiązanych **bezpośrednio** z działalnością gospodarczą lub zawodową, a więc z zobowiązań o charakterze konsumenckim (w dawnej nomenklaturze nazywanych „prywatnymi”, w odróżnieniu od zobowiązań „handlowych”). W kwestii tej wstępnie godzi się wyjaśnić, że już na gruncie przepisów prawa upadłościowego w jego pierwotnej wersji uznawano zgodnie, że **przy ogłoszeniu upadłości „kupca” należy uwzględnić nie tylko długi wynikające z dokonywanych przez niego „transakcji handlowych”, lecz także długi z „transakcji prywatnych”** (zob. uwagi do art. 11, Nb 2). Stanowisko to dotyczyło wprawdzie sytuacji, w której „kupiec” miał i długi prywatne, i długi handlowe, nie powinno jednak ulegać wątpliwości, że jeśli – obecnie – niewypłacalność przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną wiązać się będzie wyłącznie z długami o charakterze konsumenckim (prawdopodobnie zresztą jest to sytuacja czysto hipotetyczna), należy stosować przepisy o upadłości przedsiębiorców, nie zaś przepisy o upadłości „osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej”.

Pominięcie w treści ust. 1 pkt 2 zwrotu „lub działalności zawodowej” mogłoby sugerować, w związku ze stylizacją przepisów art. 22¹ i 43¹ KC, że zdolności upadłościowej „konsumentek” nie mają te osoby fizyczne, które nie prowadzą działalności zawodowej. Byłby to jednak wniosek absurdalny, oparty na błędnym rozumieniu reguł wykładni *a contrario*.

2. **Upadłość „konsumentka”**. Poczynione uwagi pozwalają stwierdzić, że rozpowszechniona 9 w języku potocznym, a także w języku prawniczym i ekonomicznym nazwa „upadłość konsumentka” (por. *W. Springer*, *Regulacja upadłości konsumentek – inspiracje z rozwiązań światowych*, MoP 2008, Nr 23, wkładka, s. 26–34) nie jest adekwatna do uregulowań przyjętych w przepisach art. 1 ust. 1 pkt 1 i 2 PrUp oraz art. 22¹ KC. Odpowiednią nazwą, określającą precyzyjnie krąg podmiotów, które mogą korzystać z omawianej instytucji, byłaby utworzona przez negację nazwa „upadłość osób fizycznych niepodlegających przepisom o upadłości przedsiębiorców” albo „upadłość konsumentki nieprofesjonalna”, przy założeniu, że wyrażenie „nieprofesjonalna” wyklucza w każdym przypadku upadłość przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną. Ze względów praktycznych jednak w dalszym toku wywodów stosowana będzie nazwa **upadłość „konsumentka”**, traktowana jako **antonim nazwy upadłość „przedsiębiorców”**.

3. **Upadłość podmiotów niebędących „przedsiębiorcami” lub „konsumentami”**. Oprócz 10 przedsiębiorców i osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej **zdolność upadłościową mają** w dalszym ciągu „inne podmioty określone w ustawie” (ust. 2), tj. **podmioty wymienione w przepisach art. 5 ust. 2 oraz art. 7–9 PrUp**.

4. **Upadłość jako wspólne dochodzenie roszczeń**. Pod rządem przepisów *Prawa upadłościowego z 1934 r.* wyrażano niekiedy pogląd, że postępowanie upadłościowe jest dopuszczalne także 11 wtedy, gdy istnieje jeden tylko wierzyciel. W orzecznictwie natomiast utrzymało się stanowisko, że „ogłoszenie upadłości może nastąpić tylko wówczas, gdy istnieje co najmniej dwóch wierzycieli podmiotu gospodarczego, którego dotyczy wniosek” (tak uchw. SN z 27.5.1993 r., III CZP 61/93, OSNCP 1994, Nr 1, poz. 7; zob. także post. SN z 31.1.2002 r., IV CKN 659/00, Legalis). Obecnie nie może już ulegać wątpliwości, że ogłoszenie upadłości „przedsiębiorcy” dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy ma on więcej niż jednego wierzyciela, w stosunku bowiem do tej kategorii dłużników ustawa mówi o „**wspólnym dochodzeniu roszczeń wierzycieli**” (według zaś Uzasadnienia do projektu ustawy: „Postępowanie upadłościowe i naprawcze jest

Art. 2

1. Prawo upadłościowe

postępowaniem wspólnym, prowadzone jest bowiem na rzecz wielu wierzycieli”). Rozwiązanie to zasługuje na pełną aprobatę, w świetle zasad racjonalnego działania, które przemawiają za wytoczeniem procesu przez jednego wierzyciela, a następnie wszczęciem przez niego jednostkowej egzekucji. W konsekwencji, **wniosek o ogłoszenie upadłości „przedsiębiorcy”, w której miałyby brać udział tylko jeden wierzyciel, powinien ulec oddaleniu, a nie odrzuceniu**, nie ma bowiem wówczas podstaw do prowadzenia postępowania upadłościowego (tak kategorycznie SN w wyr. z 22.6.2010 r., IV CNP 95/09, Legalis; post. SO w Łodzi z 26.9.2014 r., XIII Gz 476/14, niepubl. oraz post. SO w Warszawie z 22.2.2017 r., XXIII Gz 1164, niepubl.). Przedmiotowe reguły nie odnoszą się do upadłości „konsumenckiej” (wniosek z art. 1 ust. 1 pkt 2, a przede wszystkim art. 491² ust. 2 PrUp), co należy ocenić negatywnie ze względu na brak proporcji między celem takiego unormowania a zastosowanym środkiem (szerzej o tym w uwagach do art. 491²).

12 5. Przedmiotowy zakres postępowania upadłościowego. Przedmiotowo ustawa – Prawo upadłościowe reguluje obecnie:

- 1) postępowanie upadłościowe ogólne (art. 1–372) i postępowania odrębne, w tym dotyczące „upadłości konsumenckiej” (art. 418–491³⁸);
- 2) międzynarodowe postępowanie upadłościowe (art. 378–417);
- 3) postępowanie w przedmiocie pozbawienia prawa prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, w stosunku do których ogłasza się „upadłość przedsiębiorców” (art. 373–377). **Ustawodawca dokonał w ten sposób połączenia wszystkich zagadnień wiążących się z instytucją upadłości**, wychodząc z założenia, że **postępowanie upadłościowe stanowi szczególne *iunctim* materii proceduralnych oraz materialnoprawnych**, które wymagają regulacji w jednej ustawie (szerzej w tej kwestii *A.J. Witosz*, w: System PrHandl, t. 6, 2016, s. 631–632).

13 6. Przesłanki upadłości konsumenckiej. Początkowo ogłoszenie upadłości „konsumenckiej” było możliwe tylko wtedy, gdy niewypłacalność dłużnika „powstała wskutek wyjątkowych i niezależnych od niego okoliczności” (art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. b i art. 491³ ust. 1 w pierwotnym brzmieniu). Przedmiotowe wyrażenie przejęte zostało z *art. 1 Prawa o postępowaniu układowym*, regulującego dawniej przesłanki otwarcia postępowania układowego. Pod rządem tego przepisu w orzecznictwie i doktrynie ukształtowało się stanowisko, że **wyjatkowe okoliczności to „wszystkie te zdarzenia i stosunki, których powstania dłużnik w normalnym toku rzeczy nie mógł lub nie powinien był brać pod uwagę”; okoliczności natomiast niezależne od dłużnika to „wszystkie te okoliczności, których dłużnik nie spowodował rozyślnie albo wskutek niedbalstwa lub lekkomyślności”**. Konkretnie, do okoliczności tych zaliczano zarówno takie ogólne zjawiska, jak wszelkiego rodzaju klęski żywiołowe (susza, powódź, huragan, trzęsienie ziemi), kryzys gospodarczy, nagły wzrost inflacji, jak również zdarzenia związane tylko z osobą dłużnika, np. jego przewlekła choroba, utrata całego lub znacznej części majątku wskutek kradzieży lub pożaru, długotrwały brak zatrudnienia (spośród wielu zob. *J. Korzonek*, Komentarz, s. 751–752). W czasie obowiązywania art. 491⁴ PrUp ogłoszenie upadłości „konsumenckiej” doznawało nadal znacznego ograniczenia, nie było bowiem dopuszczalne m.in. wtedy, gdy „dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa” (ust. 1). **Obecnie, po uchyleniu w całości art. 491⁴, ogłoszenie upadłości w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej odbywa się według w pełni liberalnych zasad**, z zachowaniem wyłącznie wymagania pozostawania przez dłużnika w stanie niewypłacalności definiowanym jako stan, w którym dłużnik „utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych” (art. 10 i art. 11 ust. 1 PrUp). Niewłaściwe zachowanie się dłużnika ma natomiast istotne znaczenie przy podejmowaniu przez sąd decyzji co do umorzenia zobowiązań upadłego (zob. w tej kwestii wyjaśnienia do przepisu art. 491^{14a} ust. 1 pkt 1 PrUp).

Art. 2. [Zasada optymalizacji]

1. Postępowanie uregulowane ustawą należy prowadzić tak, aby roszczenia wierzycieli mogły zostać zaspokojone w jak najwyższym stopniu, a jeśli racjonalne względy na to pozwolą – dotychczasowe przedsiębiorstwo dłużnika zostało zachowane.

1a.³ (uchylony)

2.⁴ Postępowanie uregulowane ustawą wobec osób fizycznych należy prowadzić również tak, aby umożliwić umorzenie zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym.

Spis treści

	Nb
1. Cele (funkcje) postępowania upadłościowego	1
2. Pojęcie przedsiębiorstwa	2
3. Cele (funkcje) upadłości konsumenckiej	3
4. Relacja przepisów dotyczących umarzania zobowiązań osób fizycznych	4

1. Cele (funkcje) postępowania upadłościowego. „Tworząc nowy projekt Prawa upadłościowego i naprawczego, przyjęto, że powinno ono spełniać trzy zasadnicze cele (funkcje):

- 1) zaspokojenie wierzycieli niewypłacalnego dłużnika (funkcja windykacyjna);
- 2) niedopuszczenie do dalszych niewypłacalności, które są następstwem niepłacenia zobowiązań przez niewypłacalnego dłużnika (funkcja profilaktyczna);
- 3) kształcenie wśród przedsiębiorców określonych wzorców zachowań, które można określić jako postawę rzetelnego przedsiębiorcy (funkcja wychowawcza).

Zaspokojenie wierzycieli jest niewątpliwie podstawowym celem prawa upadłościowego. Z istoty niewypłacalności wprawdzie wynika, że wierzyciele nie mogą być zaspokojeni w całości, prawo upadłościowe jednak powinno stwarzać sprzyjające warunki, by w postępowaniu upadłościowym wierzyciele byli zaspokojeni w jak najwyższym stopniu” (zob. Uzasadnienie projektu ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, s. 5).

Wśród deklarowanych w „Uzasadnieniu” celów postępowania upadłościowego nie ma „zachowania przedsiębiorstwa dłużnika”, co na pewno utrudni uzyskanie zgody co do hierarchii tych celów, a w szerszej perspektywie – aksjologicznych założeń prawa upadłościowego. Kwestia ta zaś ma nie tylko teoretyczne znaczenie, ponieważ zawsze podstawowe wartości przyjmowane w jakiejś dziedzinie prawa wpływają na sposób interpretacji poszczególnych przepisów tejże dziedziny. Wyrażone w treści art. 2 cele (funkcje) postępowania upadłościowego określa się w języku prawniczym zbiorczą nazwą „zasada optymalizacji” tego postępowania. W tym kontekście warto wyjaśnić, że pojęcie zasady postępowania mieści się w szerszej kategorii „zasady prawa”, te zaś dzieli się w doktrynie na zasady mające charakter znormatywizowany albo charakter postulatyczny. Pierwsze z nich są wyprowadzane z poszczególnych norm jako ich logiczne konsekwencje, dające się „wyprowadzić przed nawias” (koncepcja ta jest niewątpliwie inspirowana myślą *J. Paulusa: non ex regula ius sumatur, sed ex iure, quod est, regula fiat*, co znaczy „prawo nie powstaje z zasady lecz zasadę tworzy się z prawa, które istnieje”). Drugie są charakteryzowane jako postulaty, które nie posiadają prawnie wiążącego znaczenia a służą jedynie pomocą przy dokonywaniu wykładni poszczególnych norm prawa (co do tego zob. zwłaszcza *J. Zimmerman*, Prawo administracyjne, Warszawa 2006, s. 83 i *M. Safjan*, Zasady prawa prywatnego, w: System PrPryw, t. 1, 2012, s. 318 i 321).

2. Pojęcie przedsiębiorstwa. Użyty w treści art. 2 ust. 1 termin „przedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo w znaczeniu przedmiotowym, określonym bliżej w przepisie art. 55¹ KC. Przedsiębiorstwo w tym ujęciu charakteryzuje oderwanie od podmiotu, któremu przysługują prawa składające się na to przedsiębiorstwo. Składniki niematerialne i materialne tworzą pewien zorganizowany kompleks, przeznaczony do realizacji celów gospodarczych i mogący być przedmiotem obrotu (obszernie o tym w uwagach do art. 316 PrUp, Nb 3–6).

3. Cele (funkcje) upadłości konsumenckiej. W upadłości „konsumenckiej” pełny walor zachowuje niewątpliwie postulat „zaspokojenia roszczeń wierzycieli w jak najwyższym stopniu”

³ Art. 2 ust. 1a uchylony ustawą z dnia 30.08.2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1802), która wchodzi w życie 24.03.2020 r.

⁴ Art. 2 ust. 2 w brzmieniu ustawy z dnia 30.08.2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1802), która wchodzi w życie 24.03.2020 r.

Art. 3

1. Prawo upadłościowe

(pozostałe cele mają oczywiście mniejsze znaczenie, a postulat zachowania przedsiębiorstwa dłużnika jest w ogóle bezprzedmiotowy), który uzupełniono jednak **równorzędnym** (wyrażenie „również”) „celem (...) umorzenia zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym (funkcja oddłużeniowa)”. Poprzednio kwestia ta była sporna, co ilustrują następujące wypowiedzi: a) W przedmiotowej kwestii należy uwzględnić art. 64 Konstytucji RP, który stanowi: „1. Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia. 2. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej”. W świetle treści tych postanowień nie powinno budzić wątpliwości, że „roszczenia wierzycieli”, należące do konstytucyjnej kategorii „innych praw majątkowych”, należy preferować w wyższym stopniu niż „umorzenie zobowiązań upadłego”, będące w gruncie rzeczy tylko przywilejem a nie prawem podmiotowym upadłego dłużnika (tak S. Gurgul, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne, Komentarz, Warszawa 2018, s. 12); b) „Zasada prymatu interesów ogółu wierzycieli (...) nie powinna być realizowana z uszczerbkiem dla oddłużeniowej funkcji upadłości konsumenckiej. Reguła zawarta w art. 2 ust. 2 PrUp jest więc wskazówką dla prawidłowej wykładni przepisów zawartych w art. 491¹ i nast. PrUp w razie kolizji interesów niewypłacalnego dłużnika niebędącego przedsiębiorcą i jego wierzycieli. W każdym wypadku takiego konfliktu pierwszeństwo powinna uzyskiwać funkcja oddłużeniowa” (tak P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne, Komentarz, Warszawa 2016, s. 7).

Obecnie nie może już ulegać wątpliwości, że w postępowaniu upadłościowym dotyczącym osób fizycznych funkcja windykacyjna i funkcja oddłużeniowa mają równorzędny charakter, przy czym – co wymaga podkreślenia – odnosi się to zarówno do upadłości osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, jak i upadłości osoby fizycznej, która nigdy takiej działalności nie prowadziła. W kwestii tej warto jeszcze przytoczyć co następuje: „W związku z możliwością objęcia postępowaniem upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej także osób, które zakończyły działalność gospodarczą bez oczekiwania upływu jednego roku od zakończenia działalności (zmiany wprowadzone z dniem 1 stycznia 2016 r.), projekt zakłada ujednoczenie ogólnej dyrektywy prowadzenia postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych, niezależnie od tego, czy sąd prowadzi postępowanie wobec przedsiębiorcy, byłego przedsiębiorcy czy też osoby fizycznej, która nigdy nie prowadziła działalności gospodarczej. Wymaga podkreślenia, że projekt zakłada praktyczne ujednoczenie sytuacji prawnej osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą z osobą nieprowadzącą takiej działalności na gruncie prawa upadłościowego. W konsekwencji proponuje się również uchylene ust. 1a w art. 2” (tak Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw, Druk Sejmu VIII kadencji Nr 3480, s. 4; dalej: Uzasadnienie, Druk sejmowy Nr 3480).

- 4 4. Relacja przepisów dotyczących umarzania zobowiązań osób fizycznych.** W obowiązującym poprzednio stanie prawnym przyjmowano zgodnie, że przepis art. 1 ust. 1 pkt 4 PrUp stanowi *lex generalis*, dotyczy bowiem każdej osoby fizycznej poddanej procedurze upadłości, przepis natomiast art. 2 ust. 2 tego prawa ma charakter *legis specialis*, bo odnosi się do „osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej”. Wiązały się z tym pewne odrębności, wynikające z zastosowania przepisów art. 369–370f z jednej strony, z drugiej zaś – art. 491¹⁴–491²¹ PrUp. Obecnie art. 1 ust. 1 pkt 4 i art. 2 ust. 2 PrUp odnoszą się do wszystkich osób fizycznych, bez względu na tryb postępowania upadłościowego, w dalszym ciągu jednak zachowane są pewne szczególnie rozwiązania w zakresie umarzania zobowiązań upadłych osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (szerzej o tym w wyjaśnieniach do odnośnych przepisów).

Art. 3. [Wszczęcie na wniosek]

Postępowanie uregulowane ustawą może być wszczęte tylko na wniosek złożony przez podmioty określone w ustawie.

Spis treści

	Nb
1. Zasada skargowości w postępowaniu upadłościowym	1
2. Udział prokuratora w postępowaniu upadłościowym	2
3. Zgłoszenie wniosku przez nieuprawnioną osobę	3

1. **Zasada skargowości w postępowaniu upadłościowym.** „Przepis art. 3 wyraża zasadę, że 1
uprawnionym do wszczęcia postępowania upadłościowego może być tylko podmiot wskazany
w ustawie; postępowanie upadłościowe rodzi bowiem zbyt daleko idące skutki prawne, aby
można było upoważnić szeroki krąg osób do jego wszczęcia” (zob. Uzasadnienie projektu
ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, s. 11).

Formalną przesłanką ogłoszenia upadłości jest zgłoszenie stosownego wniosku przez jedną
z uprawnionych osób, które zostały wymienione – wyczerpująco – w przepisach art. 20 ust. 1
i 2, art. 426 ust. 2, art. 441a ust. 1, art. 471 ust. 1 i art. 491² ust. 3 PrUp. **Z urzędu nigdy nie
można ogłosić upadłości** (co przyjmują niektóre, zwłaszcza dawniejsze, ustawodawstwa), prawo
upadłościowe wychodzi bowiem z założenia, że w upadłości zaangażowane są przede wszystkim
interesy prywatne, nie zaś interes publiczny.

2. **Udział prokuratora w postępowaniu upadłościowym.** Założenie to mogłoby poda- 2
wać w wątpliwość uprawnienie prokuratora do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości,
ze względu jednak na kateryczne brzmienie art. 7 KPC należy uznać, że **prokurator
nie może być pozbawiony** tego uprawnienia, jak zresztą również **uprawnienia do wzięcia
udziału w postępowaniu upadłościowym w każdym jego stadium**. Stanowisko to potwierdził
bezpośrednio Sąd Najwyższy w uchw. z 14.9.2005 r. (III CZP 58/05, Biul. SN 2005, Nr 9,
s. 7), wyjaśniając, że: „Mimo niewymienienia prokuratora wśród podmiotów uprawnionych do
zgłoszenia wniosku o upadłość (art. 20 PrUp), ustawodawca dopuścił możliwość inicjowania
przez niego postępowania upadłościowego oraz wzięcia udziału w toczącym się postępowaniu. Za
takim poglądem przemawia traktowanie przez ustawodawcę postępowania upadłościowego jako
fragmentu szeroko rozumianego postępowania cywilnego (. . .). Dodatkowo należy zauważyć, że
za dopuszczeniem udziału prokuratora w postępowaniu upadłościowym przemawia także interes
społeczny, gdyż wyeliminowanie z obrotu gospodarczego nieuczciwego przedsiębiorcy, naraż-
ającego na szkodę innych uczestników tego obrotu, pozostaje w zgodzie z interesem publicznym”.
W doktrynie zdania w tej kwestii są podzielone. Za udziałem prokuratora w postępowaniu
upadłościowym opowiedzieli się: *M. Kozaczek*, Prokurator w postępowaniu upadłościowym,
Prok. i Pr. 2005, Nr 5; *Z. Świeboda*, Komentarz, s. 20; *A. Jakubecki*, w: *Jakubecki, Zedler*,
Komentarz, s. 50–51; przeciwko natomiast: *P. Zimmerman*, Komentarz, s. 7; *K. Piasecki*,
Komentarz, s. 27, a zwłaszcza *F. Zedler*, w: Komentarz, s. 23–24, którego zdaniem „brak
podstaw do przyjęcia, że uprawnienia prokuratora do udziału w postępowaniu upadłościowym
wynikają z odpowiedniego stosowania przepisów postępowania cywilnego. Przede wszystkim
dlatego, że zgodnie z art. 35 i 229 do postępowania upadłościowego stosuje się przepisy części
pierwszej KPC, przy czym nie stosuje się ich wprost lecz jedynie odpowiednio. Uprawnienia
zaś prokuratora do udziału w postępowaniu cywilnym uregulowane są w art. 7 KPC, który
umieszczony jest poza jego pierwszą częścią. Brak jest więc podstaw prawnych do przyjęcia,
by prokurator mógł uczestniczyć w postępowaniu upadłościowym)”. Nie powinno być natomiast
wątpliwości, że prokuratorowi nie przysługuje uprawnienie do złożenia wniosku o ogłoszenie
„upadłości konsumenckiej”, z przyczyn wymienionych w uwagach do art. 491², Nb 2.

3. **Zgłoszenie wniosku przez nieuprawnioną osobę.** W doktrynie dominuje stanowisko, że 3
**zgłoszenie wniosku przez nieuprawnioną osobę uzasadnia oddalenie, nie zaś odrzucenie
tego wniosku**, nie zachodzi tu bowiem żadna z podstaw do odrzucenia wniosku (art. 199 § 1
pkt 1–3 KPC w zw. z art. 35 i 229 PrUp), lecz brak legitymacji do jego zgłoszenia. Odosobniony
pogląd w tej kwestii wyraziła *D. Zienkiewicz*, w: Komentarz, s. 21, twierdząc, że „art. 3 ma
charakter procesowy, a ze względu na treść art. 35 PrUp stosowanie przepisu art. 514 § 2 KPC
jest wyłączone”.

Pod rządem przepisów *Prawa upadłościowego* postępowanie w przedmiocie pozbawienia
prawa prowadzenia działalności gospodarczej sąd wszczynął z urzędu (art. 172 § 3). Obecnie

Art. 4a Nb 1

1. Prawo upadłościowe

także to postępowanie może być wszczęte tylko na wniosek, który mogą zgłosić osoby wymienione w art. 376 ust. 1 PrUp.

Art. 4. [Zakres stosowania]

1. Przepisy części pierwszej stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań unormowanych w ustawie, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

2. Przepisy części pierwszej stosuje się odpowiednio do postępowań określonych w art. 36 oraz rozdziale V rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.Urz. UE L 141 z 05.06.2015, str. 19), zwanego dalej „rozporządzeniem 2015/848”.

- 1 1. „Odpowiednie” stosowanie przepisów części pierwszej. Ze względu na to, że Prawo upadłościowe nie reguluje wyczerpująco międzynarodowego postępowania upadłościowego (część druga) oraz odrębnych postępowań upadłościowych, w tym postępowania wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (część trzecia), konieczne stało się rozwiązanie przyjęte w art. 4, rozciągające moc przepisów części pierwszej na „inne rodzaje postępowań unormowanych w ustawie”. Przepisy te jednak stosuje się tylko „odpowiednio”, co według zgodnego stanowiska doktryny oznacza, że niektóre z nich będą miały zastosowanie wprost, inne w postaci zmodyfikowanej, a niektóre nie znajdą w ogóle zastosowania (zob. S. Grzybowski, w: System pr. cyw., t. I, s. 114; A. Szumański, Łączenie się spółek w świetle Kodeksu spółek handlowych, PS 2001, Nr 3, s. 16). Niezależnie od tego przepisy części pierwszej nie znajdują zastosowania wówczas, gdy „przepis szczególny stanowi inaczej” (por. przepisy art. 35 i 229).

Przepisy części pierwszej stosuje się „odpowiednio” również do postępowań określonych w przepisach wskazanych w treści ust. 2, dodanego w art. 19 pkt 1 KRZU. Zgodnie z brzmieniem art. 36 pkt 2 KRZU przepisy te weszły w życie 11.2.2019 r., z następującym wyjaśnieniem: „W rozdziale V rozporządzenia Nr 2015/848 zostało uregulowane postępowanie upadłościowe członków grupy przedsiębiorców. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ww. rozporządzenia zarządca powołany w postępowaniu upadłościowym, które wszczęto względem członka grupy, może złożyć wniosek o wszczęcie grupowego postępowania koordynacyjnego w każdym sądzie, którego jurysdykcji podlega postępowanie upadłościowe któregośkolwiek członka grupy. Samo grupowe postępowanie koordynacyjne toczy się na podstawie przepisów rozporządzenia, które w polskim systemie prawnym jest stosowane bezpośrednio. Jednakże konieczne jest osadzenie przepisów rozporządzenia w konkretnej procedurze, która będzie m.in. określała właściwość sądu, sposób i tryb zaskarżenia. Projekt przewiduje wobec tego zmianę art. 4 przez wprowadzenie ust. 2, zgodnie z którym przepisy części pierwszej ustawy będzie się stosować odpowiednio do postępowania upadłościowego członków grupy przedsiębiorstw, o którym mowa w rozdziale V rozporządzenia Nr 2015/848” (tak Uzasadnienie projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, Druk Nr 2637 Sejmu VIII kadencji, s. 56–57).

Art. 4a.⁵ [Rejestr]

Ileokroć w ustawie jest mowa o „Rejestrze”, należy przez to rozumieć Krajowy Rejestr Zadłużonych.

- 1 1. **Regulacja Krajowego Rejestru Zadłużonych.** Co do instytucji Krajowego Rejestru Zadłużonych zob. przepisy art. 2–13, art. 19 pkt 2, art. 34 ust. 1–3 i art. 36 zd. wstępne i pkt 2 KRZU.

⁵ Art. 4a dodany ustawą z dnia 6.12.2018 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 55), która wchodzi w życie 1.12.2020 r.

Dział II. Podmiotowy zakres stosowania ustawy

Art. 5. [Zakres podmiotowy]

1. Przepisy ustawy stosuje się do przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025, 1104, 1629, 2073 i 2244 oraz z 2019 r. poz. 80), jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

2. Przepisy ustawy stosuje się także do:

- 1) spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i spółek akcyjnych nieprowadzących działalności gospodarczej;
- 1)⁶ *spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, prostych spółek akcyjnych i spółek akcyjnych nieprowadzących działalności gospodarczej;*
- 2) wspólników osobowych spółek handlowych, ponoszących odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem;
- 3) wspólników spółki partnerskiej.

Literatura: *P. Bielski*, Zdolność upadłościowa prowadzącego we własnym (wspólnym) imieniu gospodarstwo rolne, Rej. 2006, Nr 1; *J. Bieluk*, Ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Komentarz, Warszawa 2019; *M. Bieniak*, Upadłość spółki publicznej. Praktyka, MoP 2008, Nr 6; *A. Bierć*, Sytuacja prawna przedsiębiorcy. Zagadnienia wybrane, Studia Prawnicze PAN 1999, Nr 3; *R. Blicharz, M. Pawełczyk*, Przedsiębiorca, czyli kto?, PUG 2004, Nr 3; *J. Frąckowiak*, Ustawodawstwo dotyczące przedsiębiorców pod rządami zasady jedności prawa cywilnego, PPH 2000, Nr 11; *J. Jacyszyn*, Przedsiębiorca a wolny zawód, Rej. 2003, Nr 10; *M. Jasiakiewicz*, Kto za co odpowiada, Rzeczp. 2003, Nr 73; *tenże*, Sytuacja prawna wspólników osobowej spółki handlowej w razie jej upadłości, Rej. 2003, Nr 6; *W. Kainer*, Podstawowe zagadnienia prawne nowej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, PPH 2004, Nr 12; *A. Kidyba*, Galimatias z przedsiębiorcami, Rzeczp. 2003, Nr 141; *K. Korzan*, Charakterystyka podmiotów gospodarczych podlegających upadłości (zdolność upadłościowa), PPH 1993, Nr 7–8; *C. Kosikowski*, Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim, PiP 2001, Nr 4; *tenże*, Polskie publiczne prawo gospodarcze, Warszawa 2002; *M. Kozaczek*, Zdolność upadłościowa wspólników osobowych spółek handlowych w świetle prawa upadłościowego i naprawczego, PPH 2003, Nr 5; *J. Kruczalak-Jankowska*, Zdolność upadłościowa wspólników osobowych spółek handlowych w świetle prawa upadłościowego i naprawczego, PPH 2003, Nr 5; *R. Lewandowski*, Czy Europejskie Zgrupowanie Interesów Gospodarczych z siedzibą w Polsce ma zdolność upadłościową, Prawo i Podatki Unii Europejskiej 2006, Nr 4; *P. Lissoń*, Zakres pojęcia „przedsiębiorca” w prawie działalności gospodarczej oraz w innych aktach prawnych, RPEiS 2002, Nr 2; *K. Michalak*, Materialnoprawne i formalnoprawne przesłanki ogłoszenia upadłości spółek handlowych, PUG 2006, Nr 1; *Z. Miczek*, Wyłączenia zdolności upadłościowej, Pr.Sp. 2005, Nr 7–8; *J. Pietrzela, K. Rudnik*, Wybrane aspekty praktyczne postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych prowadzonych wobec podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne, DorR 2019, Nr 16; *P. Pogonowski*, Upadłość wyższej szkoły niepaństwowej. Głos w dyskusji, Roczniki Nauk Prawnych 2005, t. 15, z. 1; *M. Przychodzki, K. Sęcińska*, Brak zdolności upadłościowej osób prawa publicznego, PPH 2006, Nr 4; *Z. Radwański*, Podmioty prawa cywilnego w świetle zmian Kodeksu cywilnego przeprowadzonych ustawą z dnia 14 lutego 2003 r., PS 2003, Nr 7–8; *J. Sieńczyło-Chlabicz*, Działalność gospodarcza i przedsiębiorca na gruncie ustawy – Prawo działalności gospodarczej, PPH 2000, Nr 4; *M. Szydło*, Osoby wykonujące wolne zawody prawnicze jako przedsiębiorcy; *tenże*, Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim, PS 2002, Nr 7–8; *M. Zdyb*, Prawo działalności gospodarczej. Komentarz, Kraków 2000; *M. Zdyb, G. Lubończuk, A. Wołoszyn-Cichocka*, Prawo przedsiębiorców. Komentarz, Warszawa 2019.

Spis treści

	Nb		Nb
I. Wprowadzenie	1–3	2. „Przedsiębiorca” według ustaw szczególnych	2
1. „Przedsiębiorca” a „działalność gospodarcza”	1	3. Ocena wielości definicji „przedsiębiorcy”	3

⁶ Art. 5 ust. 2 pkt 1 w brzmieniu ustawy z dnia 19.07.2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1655 ze zm. z Dz.U. z 2020 r. poz. 288), która wchodzi w życie 1.03.2021 r.

II. „Przedsiębiorca” według przepisów Kodeksu cywilnego oraz Prawa upadłościowego

1. Uniwersalność definicji „przedsiębiorcy” według art. 43 ¹ KC	4–7
2. Kategoria „osób prawnych”	4
3. Prowadzenie „działalności gospodarczej” lub „przedsiębiorstwa”	5
4. Pojęcie i wykonywanie „działalności zawodowej”	6
	7

III. Zdolność upadłościowa „nieprzedsiębiorców” 8–12

1. Prowadzenie „działalności gospodarczej” przez spółki handlowe oraz wspólników	8
2. Odpowiedzialność	9
3. Wpływ upadłości wspólnika na status spółki osobowej	10
4. Wpływ upadłości spółki osobowej na status wspólnika	11
5. Zdolność upadłościowa organizacji pożytku publicznego	12

I. Wprowadzenie

1 1. „Przedsiębiorca” a „działalność gospodarcza”. Ustawą z 14.2.2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 49, poz. 408) włączono do Księgi pierwszej Tytułu II KC Dział III pt. „Przedsiębiorcy i ich oznaczenia”, w którym zawarto następującą definicję przedsiębiorcy: **„Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33¹ § 1, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową” (art. 43¹ KC).** Wcześniej Kodeks cywilny nie definiował tego pojęcia, aczkolwiek pojawiało się ono w licznych aktach normatywnych, zwłaszcza z dziedziny publicznego prawa gospodarczego. W dziedzinie tej najszerze zastosowanie miała *ustawa z 19.11.1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.)*, którą – w przedmiotowej materii – z dniem 21.8.2004 r. zastąpiła *ustawa z 2.7.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2168 ze zm.)*, zastąpiona z kolei przez ustawę z 6.3.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.). Przepisy art. 3–5 ust. 1 tej ustawy stanowią:

„Art. 3. Działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

Art. 4. 1. Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą.

2. Przedsiębiorcami są także wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

3. Zasady podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej przez osoby zagraniczne określają odrębne przepisy.

Art. 5. 1. Nie stanowi działalności gospodarczej działalność wykonywana przez osobę fizyczną, której przychód należny z tej działalności nie przekracza w żadnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2018 r. poz. 2177), i która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała działalności gospodarczej”.

Rodzaje działalności gospodarczej określa szczegółowo rozporządzenie Rady Ministrów z 24.12.2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz.U. Nr 251, poz. 1885 ze zm.), wydane na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z 29.6.1995 r. o statystyce publicznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 443). Klasyfikacja ta została wprawdzie wprowadzona dla celów statystycznych, przedsiębiorcy jednak są zobowiązani ją uwzględniać, występując o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego lub Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

2 2. „Przedsiębiorca” według ustaw szczególnych. Odrębne, autonomiczne definicje „przedsiębiorcy”, tworzące istną mozaikę tego pojęcia, znajdują się także w wielu innych ustawach, spośród których na uwagę zasługują zwłaszcza następujące:

1) ustawa z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1010 ze zm.) w art. 2 stanowi: „Przedsiębiorcami, w rozumieniu ustawy, są osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, które prowadząc, chociażby ubocznie, działalność zarobkową lub zawodową uczestniczą w działalności gospodarczej” (w obszernym uzasadnieniu wyr. z 22.10.2003 r., II CK 161/02, OSNC

[Przejdź do księgarni →](#)